

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer **266857**

Onderwerp: **Uitstel invoering DIFTAR**

Voorstel

1. Kennis te nemen van de stand van zaken rond de voorbereiding van DIFTAR
2. In te stemmen met het uitstellen van de invoering DIFTAR zodat voldaan kan worden aan de randvoorwaarden die daaraan door de raad zijn gesteld en er sprake kan zijn van een succesvolle invoering.

Inleiding

In het besluit van 25 september 2017 heeft u ingestemd met het invoeren van DIFTAR per 1 januari 2019. Daarbij heeft u een aantal randvoorwaarden geformuleerd.

In de verdere uitwerking en voorbereiding van DIFTAR lopen wij tegen een aantal complexe en hardnekkige ontwikkelingen aan die meer tijd nodig hebben om van een oplossing te voorzien.

In de raadsinformatiebrief van 1 mei 2018 hebben wij u hierover geïnformeerd en zijn de risico's geschetst bij het handhaven van de invoeringsdatum van 1 januari 2019. We stellen vast dat de risico's op dit moment niet afnemen en zo omvangrijk zijn dat het voor de succesvolle invoering van DIFTAR nodig is om meer tijd te nemen.

Beoogd effect

De invoering van DIFTAR is een logische vervolgstap op de invoering van Omgekeerd Inzamelen en past daarmee goed binnen het streven naar afvalreductie en hergebruik. Dit beleidsuitgangspunt past binnen de landelijke en lokale doelstellingen op gebied van duurzaamheid en circulaire economie en geeft mensen de mogelijkheid om hier zelf invloed op uit te oefenen. Veel gemeenten hebben DIFTAR daarom ook geïmplementeerd in de afgelopen jaren. Ook in Arnhem willen we alle mogelijkheden benutten om de afvalberg te verminderen, meer hergebruik mogelijk te maken en niet onbelangrijk, ook de inwoners hiervoor te belonen.

Om deze redenen heeft u vorig jaar in grote meerderheid ingestemd met de keuze voor invoering van DIFTAR en het starten met de voorbereidingen. Op basis van de actuele stand van zaken stellen wij u nu voor om voor de invoering van DIFTAR meer tijd te nemen.

Door het uitstellen van de invoering van DIFTAR kan de aandacht nu primair gericht worden op het goed implementeren van de ingrijpende wijzigingen in het huidige inzamelsysteem die we met de invoering van Omgekeerd Inzamelen hebben ingezet.

Een succesvol inzamelsysteem functioneert uitsluitend onder de volgende voorwaarden:

- de inzamelvoorzieningen zijn op orde;
- de inwoners zijn goed op de hoogte en maken goed gebruik van het systeem;

- het systeem is in voldoende mate beheersbaar en (financieel) voorspelbaar.

Op al deze onderdelen zijn wij van mening dat verbetering gewenst is en dat meer tijd nodig is om dit te realiseren.

Argumenten

1.1 Toezegging bij het raadsbesluit van 25 september 2017

In het raadsbesluit zijn de volgende voorwaarden geformuleerd:

- a) passende oplossingen voor het aanbieden van GFT-afval van inwoners van hoogbouw in praktijk te brengen;
- b) het systeem voor aanvraag vrijstelling van het variabel tarief in verband met medisch afval gereed te hebben, en Arnhemmers de tijd te geven deze vrijstelling aan te vragen;
- c) aanbiedmogelijkheden voor kleinere hoeveelheden afval (voor 30-literzakken) te realiseren;
- d) bewoners inzicht te geven in de financiële consequenties van hun afvalaanbod onder het nieuwe tariefsysteem;
- e) uitgangspunt is dat de minima er niet op achteruit gaan ten opzichte van het huidige systeem van kwijschelding.

In bijlage 1 worden de actuele inzichten op deze punten nader toegelicht.

2.1 Inzamelvoorzieningen zijn beschikbaar, maar nog niet optimaal ingericht voor DIFTAR

De laatste wijken van Arnhem zijn inmiddels overgegaan op het systeem van Omgekeerd Inzamelen (OI). Ondanks de grote druk en inzet om het uitrollen te versnellen en voor 2018 in de gehele stad ingevoerd te krijgen, is de praktijk weerbarstiger gebleken. Er was sprake van forse tegenvallers bij plaatsing van de containers en een wijziging van de juridische procedure halverwege het traject. De versnelling van OI heeft grotere negatieve gevolgen gehad op het plaatsingsproces, dan vooraf ingeschat: Ter indicatie: er zijn voor OI ruim 1200 ondergrondse containers geplaatst, dit heeft geleid tot 1700 zienswijzen (betreffende 500 locaties) en tot 120 lopende bezwaren.

In de brief van 1 mei 2018 hebben wij u ook geïnformeerd over de complexiteit van invoering van invoering van OI in de binnenstad. Door de vermenging van huishoudelijk- en bedrijfsafval in dit gebied, vraagt een goede oplossing hier om maatwerk. Voor 2019 zou voor het huishoudelijk afval in het kader van de invoering van DIFTAR een oplossing gevonden kunnen worden. Echter het integreren van deze oplossing met de inzameling van vergelijkbaar bedrijfsafval, vraagt meer tijd.

Naar aanleiding van de privacydiscussie en de voortschrijdende inzichten op dit terrein willen we bij invoering van DIFTAR verder tegemoet komen aan de wensen van inwoners die geen persoonsgegevens willen registreren om afval aan te bieden, bijvoorbeeld door het uitgeven van pre-paidpassen. Op deze wijze kunnen individuele stortingen anoniem worden afgerekend. De mogelijkheden om dit toe te passen binnen het nu in Arnhem gebruikte systeem van cardreaders op de containers, passen en software, zijn zeer beperkt en fraudegevoelig. Een betere kwaliteit op dit onderdeel vraagt meer tijd ter voorbereiding.

2.2 Motivatie en betrokkenheid van inwoners

Een noodzakelijke voorwaarde voor het slagen van DIFTAR is het draagvlak en vertrouwen dat inwoners hebben in de gekozen systemen. Onvoldoende draagvlak kan leiden tot ongewenst ontwijkgedrag en bovenmatige inzet op het voorkomen van deze uitwassen. De beoogde milieudoelstellingen op gebied van afvalreductie en -scheiding zijn in die situatie niet realiseerbaar. Zoals onder 2.1 geschetst is de uitrol van OI, buiten de binnenstad, in mei 2018 afgerond. Vanaf de invoering in de startwijken in 2015 is gebleken hoe belangrijk de zorgvuldige begeleiding door de afvalcoaches in de wijk voor de inbedding van het systeem was, door gerichte communicatie en voorlichting. Optredende problemen in de overgangsfase konden door hen snel worden verholpen. Dit leidde tot een soepele overgang naar OI in de eerste wijken. We constateren dat deze intensieve en zorgvuldige begeleiding door de versnelling en overgang van meerdere wijken tegelijk per fase, niet meer in dezelfde mate kon worden geleverd. We ontvangen geluiden uit de wijken, van de teams leefomgeving en afvalcoaches, dat veel mensen de veranderingen te snel vinden gaan en meer tijd wensen voor gewenning en implementatie van nieuwe inzamelsystemen. Andere factoren die mogelijk hebben geleid tot een afnemende motivatie van inwoners zijn de langlopende discussies rond de afvalpas die hebben geleid tot het openzetten van de containers en de ook op landelijk niveau gevoerde discussies over de slechte kwaliteit en de beperkte verwerkingsmogelijkheden van PMD.

DIFTAR is een instrument om samen met Arnhemmers te zorgen voor een betere en meer circulaire wijze van afvalinzameling. Draagvlak en motivatie voor deze ingrijpende systeemwijziging verdienen op dit moment naar ons idee de hoogste prioriteit.

2.3 Beheersbaarheid van het systeem

Een belangrijke ontwikkeling van buitenaf waar wij het afgelopen jaar mee geconfronteerd zijn is de toename van de vervuiling van de PMD-fractie (plastic-, metaalverpakkingen, drankenkartons). In de brief van 1 mei 2018 hebben wij u geïnformeerd over de financiële effecten van deze afkeur. Naast het aangescherpte acceptatiebeleid door de sorteerdere is de wijziging van het inzamelsysteem naar OI een mogelijke oorzaak. We constateren dat een groot deel van het PMD-afval uit de ondergrondse containers is vervuild met restafval en wordt afgekeurd, momenteel rond de 30% van de ingezamelde hoeveelheid. In de afgelopen maanden neemt ook de vervuiling en afkeur van PMD aangeboden in minicontainers toe. Zonder maatregelen te nemen is de verwachting dat na het invoeren van een prijsprikkel (DIFTAR), deze vervuiling nog verder zal toenemen. Deze problematiek speelt overigens niet alleen in Arnhem, maar ook in de rest van Nederland. De impact van de afkeuring van PMD is groot. Het scheiden van deze volumineuze fractie is één van de pijlers onder het systeem van OI en belangrijk vanuit milieuoogpunt. Om deze reden spannen we ons ook in om deze vervuiling te reduceren en het gekozen systeem daar waar mogelijk te verbeteren.

Ook op andere onderdelen signaleren we dat er behoefte is aan meer tijd om het inzamelsysteem te verbeteren. Zo is het bijplaatsen en het dumpen van afval een negatieve ontwikkeling die op dit moment veel aandacht vraagt. We signaleren dat de kwaliteit van de openbare ruimte de laatste maanden is teruggelopen.

Een ander belangrijk signaal is de toename van de hoeveelheid (rest)afval die wordt ingezameld: over de eerste drie maanden van 2018 gaf dit een stijging van ruim 8% in vergelijking met 2017 te zien. De verwachting dat de hoeveelheid restafval verder zou dalen na invoering van omgekeerd inzamelen en betere afvalscheiding zien we voorlopig niet terug in de cijfers. Dit kan het effect zijn

van toegenomen afval uit andere gemeenten of bedrijfsafval zijn, dat weer vrijelijk in de containers kan worden gegooid.

Voor een verantwoorde wijze van invoeren van DIFTAR is het beter in de grip krijgen van de huidige situatie en meer zicht krijgen op de oorzaken en mogelijke aanpak, een belangrijke voorwaarde. Dit heeft nu de hoogste prioriteit, vervolgens kan DIFTAR op een verantwoorde en beheersbare wijze worden ingevoerd.

Kanttekeningen en risico's

2.1 *Uitstel DIFTAR leidt tot later bereiken van beleidsdoelen*

DIFTAR is in aansluiting op OI een volgende stap op weg naar de landelijke afvalbeleidsdoelen. In het landelijk programma Van Afval Naar Grondstof (VANG) zijn de volgende uitgangspunten geformuleerd voor 2020: 75% afvalscheiding en maximaal 100 kg. restafval per inwoner. restafval in 2020.

Bij de start van OI in 2013 zaten we op een scheidingspercentage van 45% en 273 kg. restafval per inwoner, voor 2017 bedroegen deze kentallen 52% en 204 kg. restafval per inwoner. De effecten van een volledig geïmplementeerd OI-systeem worden ingeschat op 60% afvalscheiding en 165 kg. DIFTAR wordt als een logische vervolgstap op Omgekeerd Inzamelen gezien en zal een belangrijke impuls leveren om de doelstellingen uit het landelijk afvalbeleid te halen. Uitstel van DIFTAR zal in ieder geval de termijnen waarop resultaten bereikt kunnen worden verder verschuiven in tijd.

2.2 *Uitstel DIFTAR leidt op termijn tot financiële consequenties*

De financiële ramingen gaan bij invoering van DIFTAR op termijn uit van een inverdienmodel. In het eerste jaar van invoering DIFTAR overstijgen de extra invoeringskosten nog de te verwachten besparingen. Vanaf het tweede jaar overstijgen de besparingen de extra lasten. Bij uitstel van DIFTAR zullen deze besparingen dus later optreden.

Uiteraard zijn de financiële effecten sterk afhankelijk van de beheersing van de hierboven beschreven risico's. Indien de gescheiden inzameling van PMD-afval voor een deel wordt afgekeurd door vervuiling, worden de geraamde financiële voordelen niet of slechts ten dele behaald.

Financiën

De tarieven voor de afvalstoffenheffing zullen bij uitstel DIFTAR in 2019, zoals tot op heden gebruikelijk, gebaseerd worden op differentiatie naar huishoudgrootte: vaste tarieven voor één- en meerpersoonshuishoudens.

Uitstel van invoering van DIFTAR leidt er toe dat de verwachte besparingen later zullen optreden. Omdat de invoeringskosten die samenhangen met DIFTAR ook doorschuiven zal per saldo het gevolg van uitstel van invoering van DIFTAR voor de hoogte van de afvalstoffenheffing in 2019 beperkt zijn. Wij zullen de aangepaste ramingen opnemen in de MJPB 2019-2022.

De tarieven voor de afvalstoffenheffing worden door u vastgesteld bij de behandeling van de belastingverordening dit najaar.

Uitvoering

Na besluitvorming over uitstel van DIFTAR zal volop ingezet worden op het verbeteren van de knelpunten in het huidige inzamelsysteem. Speerpunten daarin zijn:

- aanpak problematiek PMD-inzameling;
- terugdringen dumpingen en bijplaatsingen bij ondergrondse containers;
- opheffen last onder dwangsom (ook zonder DIFTAR) door implementatie nieuwe software
- acceptatiebeleid afvalbrengstations aanscherpen.

Het belang van communicatie en handhaving is hierbij evident. De motivatie bij burgers om te komen tot een goede afvalscheiding zal worden versterkt door intensieve voorlichting over nut, noodzaak, spelregels en consequenties van gescheiden afvalinzameling.

Uiterlijk over een jaar - voor de zomer van 2019 - zullen wij u informeren of de inspanningen om de motivatie bij burgers voor het scheiden van afval te vergroten effectief zijn geweest. Voor het creëren van een goede uitgangssituatie voor DIFTAR is het verder van belang dat ook de andere knelpunten in voldoende mate van oplossingen zijn voorzien. Ook dat zullen wij uiterlijk over een jaar aan u voorleggen. Op basis van die informatie kunt u op dat moment besluiten over verdere stappen op het gebied van de afvalinzameling en -verwerking in Arnhem.

Communicatie

Toelichting in persbericht.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

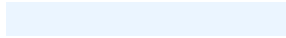
- Bijlage: Invulling voorwaarden bij invoering DIFTAR

Ter inzage stukken voor gemeenteraad

-

Besluit van

Zaaknummer

266857

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 19 juni 2018, Cluster Openbare Ruimte nummer: 266857;

gelet op artikel 147 en 192 van de Gemeentewet;

besluit:

1. Kennis te nemen van de zaken rond de voorbereiding van DIFTAR.
2. In te stemmen met het uitstellen van de invoering DIFTAR zodat voldaan kan worden aan de randvoorwaarden die daaraan door de raad zijn gesteld en er sprake kan zijn van een succesvolle invoering.

De griffier,

De voorzitter,